

L'escriptor, historiador i activista Albert Manent (Premià de Dalt, Maresme, 1930) va morir dilluns, 14 d'abril, a l'edat de 83 anys. Va ser autor de més de cinquanta obres literàries i assagístiques i impulsor de revistes clandestines i campanyes catòliques i catalanistes, com la provocada per l'afer Galinsoga o la de "Volem bisbes catalans".

La fe activista d'Albert Manent

Dia Josep Pla que Albert Manent era l'home que més escales havia pujat i baixat de Catalunya. Seria també el que hauria trucat a més portes, sobretot durant la llarga dictadura, per crear una xarxa de relacions que servien tant per connectar els intel·lectuals i transvasar coneixements –en un medi on els canals normals de difusió eren silenciats– com per basar una resistència opositora des del catalanisme –i, en el seu cas, des del catolicisme. Tot amb un optimisme activista i esperonador que va mantenir fins a l'últim moment. El 2011, a l'acte que el proclamava Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, ho ratificava: "Constato que mai a Catalunya no hi havia hagut tants novel·listes, poetes, prosadors, periodistes, actors de teatre o estudiosos de la llengua, la literatura i la història. És clar que els qui només veuen el got mig buit no posen l'accent en aquests elements que cohesionen la solidesa d'un país".

Critic i activista. Fill del poeta, prosista i traductor Marià Manent, Albert Manent confessava a EL TEMPS (vegeu entrevista a la pàgina 45) que començà a escriure poesia a 14 anys davant la indiferència del seu pare, però després es decantà per la crítica literària. Un resum molt sumari i modest per a un escriptor amb una cinquantena d'obres publicades, un autor que el 1949, amb només 19 anys, ja publicava el poemari *Hoste del vent* i feia el text introductori d'una *Antologia poètica universitària*, en col·laboració amb Josep Maria Espinàs, Joan Raventós, Ramon Folch i Camarasa i Josep Maria Ainaud. Seria després que s'abocaria a les biografies

i la crítica literàries, amb tres obres importants sobre *Carles Riba* (1963), *Josep Carner i el Noucentisme* (1969) i *Jaume Bofill i Mates i Guerau de Liost* (1979). Però abans col·laboraria amb la revista *Curial* i amb tantes revistes publicades des de l'exili com va poder: *Germanor*, *Pont Blau*, *Revista de Catalunya*, *Vida Nova* i *Xaloc*.

Mentrestant el seu activisme catalanista catòlic continuava teixint xarxes. Manent seria un element actiu en la vaga de tramvies del 1957 i en posteriors accions, com la reacció contra l'afer Galinsoga, un boicot contra *La Vanguardia* per una frase del seu director, Luis Martínez Galinsoga –"Todos los catalanes son una mierda"–, que va acabar amb el cessament del director. O la campanya "Volem bisbes catalans" de 1966.

A la Facultat de Dret havia coincidit amb Jordi Pujol, protagonista d'algunes d'aquestes accions però també amb Joaquim Molas, Josep Benet i Max Cahner, de manera que no serà estrany veure Manent també entre els primers impulsors d'*Enciclopèdia Catalana*, la refundació de *Serra d'Or*, la creació d'Edicions Catalanes de París. A *Enciclopèdia* va ser un dels redactors més prolífics.

Home de Cultura. Un cop recuperada la democràcia, Manent va participar en l'organització de la principal institució del país. Quan es va crear el Departament de Cultura, al primer Govern Pujol, el titular d'aquesta cartera, Max Cahner, el va nomenar director general d'Activitats Artístiques i Literàries, una experiència que

Albert Manent qualificà la seva feina, i la d'altres, durant la dictadura de "formigueta cultural".

TINA BAGUE

Albert Manent va combinar la literatura amb l'activisme cultural, durant la dictadura, i amb el treball institucional, a la recuperada Generalitat.

recordava fa uns mesos a EL TEMPS arran de la mort de Cahner: “En Max em va dir que [Pujol] no li va donar cap consigna.(...) En Max va elaborar un projecte de com havia de ser el departament. El va escriure. La feina va consistir a fer un edifici de moltes plantes sense fonaments, o amb pocs fonaments. I per això va caldre treballar tant”. I afegia que va mirar d'evitar partidismes des del primer moment: “Us explicaré una anècdota personal. Jo donava moltes subvenci-

ons als ajuntaments i una vegada en vaig donar tres de cop a un municipi del Bages perquè havien presentat tres projectes de pes. La secretària em va comentar: ‘Deu ser de Convergència, l'ajuntament’. I jo li vaig contestar: ‘No, maca, és del PSUC’. Ja no em va fer mai més cap comentari. En Max, com que vaig agafar *abertzales*, atès que m'ocupava de la cultura popular, tenia por que no ens desviéssim. Però no va haver-hi cap problema. Vaig agafar en Pere Baltà, que va fer molta

feina. Una de les coses importants va ser que les colles de la mateixa línia i activitat, com esbarts, teatre amateur i castellers, s'associessin i es coordinessin”. Posteriorment Manent se centraria a la fundació de l'Arxiu Nacional de Catalunya, feina que compaginaria amb una represa de la seva feina d'historiador i crític literari, amb diverses biografies: una sobre el seu pare, *Marià Manent, biografia íntima i literària* (1995), *Tomàs Garcés, entre l'avantguarda i el Noucentisme* (2001) i *Fèlix Millet i Maristany: líder cristià, financer i mecenes catalanista* (2003). L'altre vessant del seu treball s'ha centrat en la història literària i contemporània: *Del Noucentisme a l'exili. Sobre cultura Catalana del nou-cents* (1997) o *La guerra civil i la repressió del 1939 a 62 pobles del Camp de Tarragona* (2006) són exemples il·lustratius que Manent tocava diversos pals amb rigor.

Els seus records han quedat plasmatats en tres obres. La seva infantesa, a *Sota els estels de Ca l'Herbolari* (Ara Llibres, 2013) i la seva joventut i la seva etapa institucional en dues més: *La represa. Memòria personal, crònica d'una generació* (1946-1956) (Ed. 62, 2010) i *Crònica política del Departament de Cultura* (1980-1988) (A Contra Vent, 2010).

Formigueta cultural. L'expresident Jordi Pujol, en la cerimònia de lliurament del Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, va actualitzar el compromís nacional de tots dos en les noves circumstàncies: “Tu i jo –li deia a Albert Manent– donem testimoni d'un intent de diàleg que ha fracassat, però som capaços de tirar endavant nosaltres sols”. Un exemple del que el mateix Manent, en el discurs d'aquell dia, anomenava la Santa Continuitat de què havien format part, durant la dictadura, tantes persones amb pocs o molts grans de sorra: “La suma de tota aquella tasca, clandestina o tolerada, de formigueta cultural, ens ha dut a recuperar avui part de les institucions, els valors del catalanisme i l'autoestima reestructuradora que ens empeny”. Gràcies a qui va haver de pujar i baixar tantes escales.

Àlex Milian